

‘Ik geloof dat boeken, als ze geschreven zijn, hun auteurs niet meer nodig hebben. Als ze wat te zeggen hebben, zullen ze vroeg of laat lezers vinden.’

Dit schreef de Italiaanse bestsellerauteur Elena Ferrante, auteur van *Dagen van verlating* (2003), *De verborgen dochter* (2008), *De geniale vriendin* (2013) en *De nieuwe achternaam* (2015). Deze laatste twee romans zijn deel van een vierluik over Lila en Elena, twee vriendinnen die opgroeien in een Napolitaanse achterbuurt.

Het zijn deze prachtige romans over vriendschap en rivaliteit die Ferrante nu ook buiten Italië gelijk hebben gegeven. Haar Napolitaanse romans hebben op Twitter een heuse #FerranteFever ontketend en worden internationaal bejubeld op het hoogste niveau. En dat terwijl al 23 jaar niemand weet wie zij (of hij?) is...

De nationale en internationale pers schreef over Elena Ferrante onder meer:

‘Als ik Elena Ferrante lees, kan ik niet meer stoppen. Alles wat tussen mij en Elena Ferrante komt irriteert me – mijn werk, ontmoetingen in de metro, het dagelijks gedoe. Ik ben wanhopig als ik me van haar los moet scheuren.’ *The New Yorker*

‘Dit is fictie van de hoogste kwaliteit.’ *The Independent*

‘Wat een krachtige en betoverende schrijver!’ *Le Monde*

‘Ferrante weet onbenoembare gevoelens en emoties haarscherp te fileren.’ Katja de Bruin in de *VPRO-gids*

‘Een van de grootste romanschrijvers van onze tijd.’ *The New York Times Book Review*

Beste lezer,

Elena Ferrante ontdekte ik in 2003, toen ik *Dagen van verlating* las, haar roman over een vrouw die door haar geliefde in de steek wordt gelaten en met de pijn van gemis, van afwijzing, van zelfverwijt moet leren omgaan. Geen bijzonder thema, maar wat Ferrante ervan maakt met behulp van haar taal en stijl, is verpletterend. Als nooit eerder kreeg ik een inkijk in de ziel en het gemoed van een vrouw, van een mens. Dezelfde ervaring onderging ik bij haar volgende roman, *De verborgen dochter* uit 2008, over een vrouw die de balans van haar leven opmaakt.

En toen kwam in 2013 *De geniale vriendin*, waarin de hoofdpersoon Elena terugkijkt op haar band met Lila, met wie ze opgroeide in een Napolitaanse achterbuurt. Hun levens zijn onlosmakelijk verbonden gebleven. *De geniale vriendin* beschrijft hun kindertijd samen. Alle aspecten van de band tussen de twee meisjes komen erin aan de orde: de vriendschap en de affectie, maar ook de afgunst en de onverschilligheid. Het is het eerste deel van een reeks, de Napolitaanse romans, waarin Ferrante de levens van Elena en Lila beschrijft. De boeken kunnen allemaal afzonderlijk gelezen worden, maar hun grote kracht krijgen ze samen.

Nu verschijnt dan het tweede deel, *De nieuwe achternaam*. Elena en Lila zijn zestien geworden en zoeken uit wat ze van hun leven kunnen maken. Ze kiezen hun eigen weg, ze verliezen elkaar uit het oog en komen weer bij elkaar. Het is grote literatuur die nu ook van de Verenigde Staten tot Noorwegen, van Spanje tot Engeland lezers en pers in vuur en vlam zet.

Ik hoop dat ook u Elena Ferrante zult omarmen. Mocht u twijfelen, ik kom u desnoods persoonlijk overtuigen.

Koen van Gulik,
uitgever

VOORPUBLICATIE

Elena Ferrante

De nieuwe achternaam

DE NAPOLITAANSE ROMANS 2

Adolescentie

‘De momenten waar het echt om draait in het leven, dat zijn er maar een paar. De gebeurtenissen waardoor we zijn geworden wie we zijn, staan als een brandmerk in onze ziel geschroeid.

We kunnen er nooit van loskomen. Hooguit kunnen we ze beschrijven. Dat is wat Elena Ferrante doet in haar Napolitaanse romans.’ *De Groene Amsterdammer*

Verschijnt augustus 2015

WERELDBIBLIOTHEEK · AMSTERDAM

Geef je op voor onze nieuwsbrief via wereldbibliotheek.nl
en volg Wereldbibliotheek ook op en .

Oorspronkelijke titel *Storia del nuovo cognome*, edizioni e/o, Rome

© 2012 Elena Ferrante

© 2015 Nederlandse vertaling Marieke van Laake /

Uitgeverij Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Karin van der Meer

Foto omslag © Giuseppe Greco

NUR 302

ISBN 978 90 284 2606 1

www.wereldbibliotheek.nl

1

In de lente van 1966 vertrouwde een erg opgewonden Lila mij een metalen doos toe waarin acht schriften zaten. Ze zei dat ze ze niet langer in huis kon bewaren. Ze was bang dat haar man ze zou lezen. Afgezien van een paar ironische opmerkingen over al het touw dat ze eromheen had gebonden, nam ik de doos zonder verder commentaar mee. Onze relatie was in die periode allerbelabberdst, maar dat leek alleen ik te vinden. De zeldzame keren dat we elkaar zagen, wees niets erop dat zij zich ongemakkelijk voelde en hatelijke opmerkingen maakte ze ook nooit.

Toen ze me vroeg te zweren dat ik de doos nooit, om geen enkele reden, zou openmaken, deed ik dat. Maar ik zat nog niet in de trein of ik maakte het touw los, haalde de schriften tevoorschijn en begon te lezen. Het was geen dagboek, ook al kwamen er gedetailleerde verslagen in voor van gebeurtenissen uit haar leven vanaf het einde van de lagere school. Het leek meer een halsstarrige oefening in schrijven. Ze schreef over van alles: een boomtak, de meertjes, een steen, een blad met witte nerven, de pannen thuis, de verschillende onderdelen van een koffiepote, de vuurpot, steenkool, houtskool, een minutieuze plattegrond van de binnenplaats, de grote weg, het geroeste, ijzeren skelet aan de andere kant van de meertjes, het parkje en de kerk, het rooien van de begroeiing langs de spoorrails, de nieuwe flats, het huis van haar ouders, het gereedschap dat haar vader en haar broer gebruikten om schoenen te repareren, hun bewegingen als ze aan het werk waren, en vooral kleuren, de kleuren van alles wat je maar bedenken kunt op verschillende momenten van de dag. Maar er waren niet alleen beschrijvende bladzijden. Er kwamen ook losse woorden in voor,

in het dialect en in het algemeen beschaafd Italiaans, soms omcirkeld, zonder verder commentaar. En vertaal oefeningen uit het Latijn en het Grieks. En hele stukken in het Engels over de winkels in de wijk, over wat er verkocht werd, over de kar vol groenten en fruit die Enzo Scanno elke dag, met zijn hand aan de halster van zijn ezel, van straat naar straat reed. En talloze uiteenzettingen over de boeken die ze las en de films die ze in de parochiezaal zag. En veel van de ideeën die ze had verdedigd in haar discussies met Pasquale en tijdens het gebabbel met mij. Natuurlijk, het geheel had iets grilligs, maar wat Lila ook in taal vatte, het kreeg reliëf, en zelfs op de bladzijden die ze als elf-, twaalfjarige had geschreven, trof ik niet één regel aan die kinderlijk klonk.

Doorgaans waren de zinnen uiterst precies geformuleerd, met veel zorg voor de interpunctie, en was het handschrift elegant, zoals juffrouw Oliviero het ons had geleerd. Maar soms leek Lila geen zelfdiscipline meer te kunnen opbrengen, alsof ze gedrogeerd was. Dan werd alles gejaagd, kregen haar zinnen een opgewonden ritme en verdween de interpunctie. Over het algemeen keerde haar ontspannen en heldere stijl alweer snel terug. Maar het kon ook gebeuren dat ze zichzelf bruusk onderbrak en de rest van de bladzijde vulde met tekeningetjes van kronkelige bomen, onregelmatige, rokende bergen, grimmige gezichten. Die combinatie van ordelijkheid en onordelijkheid fascineerde me en hoe meer ik las, hoe meer bedrogen ik me voelde. Wat een oefening lag er achter de brief die ze me jaren eerder op Ischia had gestuurd – daarom was die zo goed geschreven. Ik deed alle schriften terug in de doos en nam me voor er verder niet meer in te neuzen.

Maar ik zwichtte algauw, er ging van die schriften eenzelfde aantrekkingskracht uit als er van Lila zelf vanaf haar jongste jaren was uitgegaan. Ze had de wijk, haar familie, de Solaras, Stefano, iedereen en alles met onbarmhartige precisie beschreven. En wat te zeggen van de vrijheid die ze had genomen ten aanzien van mij, van wat ik zei en dacht, van de mensen van wie ik hield, zelfs van mijn uiterlijk. Ze had momenten die voor haar beslissend waren geweest vastgelegd zonder zich om wie of wat dan ook te bekom-

meren. Kijk, daar stond haarscherp het plezier beschreven dat ze had beleefd toen ze, tien jaar oud, dat verhaaltje schreef, *De blauwe fee*. En kijk, even scherp, het verdriet omdat onze juffrouw Oliviero zich niet had verwaardigd ook maar één woord over dat verhaal te zeggen, sterker nog, het had genegeerd. En de irritatie, de woede omdat ik zonder me iets van haar aan te trekken naar de middenschool was gegaan en haar in de steek had gelaten. En het enthousiasme waarmee ze schoenen had leren repareren, en het gevoel van revanche dat haar ertoe had gebracht nieuwe schoenen te ontwerpen, en het plezier om daar samen met haar broer Rino een eerste paar van te verwezenlijken. En de pijn toen Fernando, haar vader, had gezegd dat de schoenen niet deugden. Er lag van alles in die bladzijden, maar vooral haar haat jegens de broers Solara, en de meedogenloze vastberadenheid waarmee ze de liefde van de oudste, Marcello, had afgewezen. En het moment waarop ze daarentegen had besloten zich te verlossen met de zachtaardige Stefano Carracci, de kruidenier, die uit liefde het eerste door haar gemaakte paar schoenen had willen kopen, waarbij hij had gezworen dat hij ze altijd zorgvuldig zou bewaren. En o, dat mooie moment waarop ze zich, vijftien jaar oud, een rijk en elegant dametje had gevoeld aan de arm van haar verloofde, die alleen maar omdat hij van haar hield een hoop geld had geïnvesteerd in de schoenfabriek van haar vader en haar broer, schoenfabriek Cerullo. En wat een voldoening had het haar gegeven: de schoenen die zij had bedacht bijna allemaal uitgevoerd, een huis in de nieuwe wijk, haar huwelijk toen ze zestien was. En wat een prachtig trouwfeest was daarop gevolgd, en wat had ze zich gelukkig gevoeld. Maar toen was Marcello Solara verschenen – samen met zijn broer, terwijl het feest in volle gang was – met aan zijn voeten uitgerekend de schoenen waarvan haar man had gezegd dat hij er zo op gesteld was. Haar man. Wat voor man had ze getrouwd? Zou hij, nu hun huwelijk een voldongen feit was, zijn onechte gezicht afrukken en haar het afschuwelijk echte tonen? Vragen, en de onopgesmukte feiten van onze armoede. Ik was veel met die bladzijden bezig, dagen, wekenlang. Ik bestudeerde ze, leerde er ten slotte stukken

van uit het hoofd, stukken die me bevielen, me in vervoering brachten, me biologeerden en me krenkten. Achter de natuurlijkheid ervan ging vast en zeker een truc schuil, maar ik kon niet ontdekken welke.

Ten slotte liep ik op een novemberavond geërgerd met de doos naar buiten. Ik verdroeg het niet meer Lila almaar bij me te hebben, in me te voelen, zelfs niet nu ik erg gewaardeerd werd, zelfs niet nu ik een leven buiten Napels had. Op de Solferinobrug bleef ik naar de lichtjes staan kijken, die gefilterd werden door een ijskoude nevel. Ik zette de doos op de brugleuning, duwde hem beetje bij beetje van me af, totdat hij in de rivier viel. Bijna alsof zij, Lila zelf, daar in levenden lijve naar beneden stortte met haar gedachten, haar woorden, met het venijn waarmee ze iedereen altijd lik op stuk gaf, wie het ook was. Met die manier van haar waarop ze bezit van me nam, zoals ze dat met iedereen deed en met alle dingen en gebeurtenissen en kennis waarmee ze, al was het maar even, in aanraking kwam: boeken en schoenen, zachtheid en geweld, het huwelijk en de eerste huwelijksnacht en haar terugkeer naar de wijk in de nieuwe rol van mevrouw Raffaella Carracci.

2

Ik kon niet geloven dat die aardige, zo verliefde Stefano de herinnering aan het kleine meisje Lila, het teken van haar inspanning op de door haar bedachte schoenen, aan Marcello Solara had gegeven.

Ik vergat Alfonso en Marisa die met glanzende ogen aan tafel met elkaar zaten te praten. Ik lette niet meer op het dronken gelach van mijn moeder. De muziek, de stem van de zanger, de dansende paren, Antonio die naar het terras was gegaan en overvallen door jaloezie aan de andere kant van de glaswand naar de paarsige stad en de zee stond te staren. Alles vervaagde. Zelfs het beeld van Nino verzwakte, die zojuist als een aartsengel zonder blijde boodschap de zaal had verlaten. Ik zag alleen Lila nog, die opgewonden in

Stefano's oor praatte. Zij doodsbleek in haar trouwjurk, hij zonder glimlach en met een wittige vlek van ongemak op zijn verhitte gezicht, van voorhoofd tot over de ogen, als een carnavalsmasker. Wat gebeurde er, wat zou er gaan gebeuren? Mijn vriendin trok met beide handen de arm van haar man naar zich toe, met al haar kracht. En ik, die haar door en door kende, voelde dat ze hem zou hebben afgerukt als ze had gekund en er hoog boven haar hoofd mee door de zaal zou zijn gelopen, terwijl het bloed op haar sleep drupte. En dat ze zich van die arm zou hebben bediend alsof het een knots of een ezelskaak was om Marcello met een goed gemikte klap in zijn gezicht te slaan. Ja, dat zou ze hebben gedaan. Mijn hart bonsde wild bij die gedachte, mijn keel werd droog. En daarna zou ze allebei de jongens de ogen uitkrabben, het vlees van het gebeente van hun gezicht trekken en hen bijten. Ja, ja, ik voelde het, ik wilde dat dat gebeurde. Einde van de liefde en van dat onverdraaglijke feest, niks omhelzingen in een bed in Amalfi. Meteen alles en iedereen uit de wijk vernielen, er een ravage van maken. Wegvluchten samen, Lila en ik, ver weg gaan wonen en alle treden naar de verloedering afgaan, onszelf vrolijk vergooiend, alleen wij samen, in onbekende steden. Het leek me de juiste afloop voor die dag. Als niets ons kon redden, geld niet, een mannenlijf niet en ook studie niet, dan konden we net zo goed meteen alles vernielen. In mijn borst voelde ik haar woede groeien, een kracht die deels van mij was en deels van haar en die me vervulde van het genot mezelf te verliezen. Ik wilde dat die kracht onhoudbaar werd, maar ik merkte dat ik er ook bang voor was. Pas later zag ik in dat ik alleen maar kalm ongelukkig kan zijn, omdat ik niet tot heftige reacties in staat ben. Ik ben er bang voor, ik blijf liever stilletjes mijn rancune koesteren. Lila niet. Toen ze opstond deed ze dat zo resoluut dat de tafel en het bestek op de vuile borden ervan trilden en er een glas omviel. Terwijl Stefano zich werktuiglijk haastte om de wijn die naar de jurk van mevrouw Solara stroomde tot stilstand te brengen, liep zij met snelle pas via een zijdeur de zaal uit, haar jurk losrukkend telkens als hij ergens aan bleef haken.

Ik wilde achter haar aan rennen, haar hand vastpakken en haar

toefluisteren: ‘Weg, weg van hier.’ Maar ik deed niets. Stefano wel. Na een korte aarzelendheid ging hij haar achterna, dwars tussen de dansende paren door.

Ik keek om me heen. Iedereen had gemerkt dat de bruid kwaad was weggelopen. Maar Marcello bleef op een samenzweerderige manier met Rino kletsen, alsof het normaal was dat hij die schoenen aan zijn voeten had. En de metaalhandelaar ging door met zijn toosten, die steeds schunniger werden. Degenen die zich onderaan voelden staan in de hiërarchie van de tafelschikking en de genodigden, bleven moeizaam proberen er toch iets van te maken. Kortom, afgezien van mij leek niemand te beseffen dat het net gevierde huwelijk – dat waarschijnlijk stand zou houden tot de dood van de echtgenoten, met veel kinderen, heel veel kleinkinderen, vreugde en verdriet, zilveren bruiloft, gouden bruiloft – voor Lila al morsdood was, hoe haar man ook probeerde vergiffenis te krijgen.

3

De feiten stelden me in eerste instantie teleur. Ik ging naast Alfonso en Marisa zitten, zonder op hun gebabbel te letten. Ik verwachtte tekenen van verzet, maar er gebeurde niets. Het was zoals gewoonlijk moeilijk om in Lila's hoofd te kijken. Ik hoorde haar niet schreeuwen, ik hoorde haar niet dreigen. Stefano verscheen een half uur later, heel vriendelijk. Hij had zich omgekleed, de wittige vlek op zijn voorhoofd en om zijn ogen was verdwenen. Hij liep rond tussen familieleden en vrienden, in afwachting van zijn vrouw. Toen zij in de zaal terugkwam, niet meer in haar bruidsjurk maar in reistenuue – een pastelblauw mantelpakje met heel lichte knopen en een donkerblauw hoedje – liep hij meteen naar haar toe. Lila deelde de bruidssuikers uit onder de kinderen. Ze schepte ze met een zilveren lepel uit een kristallen schaal, en daarna ging ze de tafels langs met de *bomboniere*, de cadeautjes, die ze eerst aan haar eigen familie uitdeelde en daarna aan die van Stefano. De familie Solara sloeg ze

in haar geheel over, zo ook haar broer Rino, die haar met een gespannen lachje vroeg: ‘Hou je niet meer van me?’ Ze antwoordde niet, maar gaf de bomboniere aan Pinuccia. Haar ogen stonden afwezig, haar jukbeenderen waren geprononceerder dan gewoonlijk. Toen ik aan de beurt was, reikte ze me het aardewerken mandje met de in witte tule verpakte bruidssuikers verstrooid aan, zonder zelfs maar een glimlachje van verstandhouding.

Haar onbeleefdheid had de Solaras intussen wel geïrriteerd, maar Stefano maakte het goed door ze met een heel vredelievend gezicht stuk voor stuk te omarmen, terwijl hij mompelde: ‘Ze is moe, laat haar maar.’

Hij kuste ook Rino op de wangen, maar zijn zwager maakte een ontevreden grimas en ik hoorde hem zeggen: ‘Dat is geen vermoedheid, Stè, die griet is verkeerd geboren, het spijt me voor jou.’

Stefano antwoordde ernstig: ‘Wat verkeerd is, valt te herstellen.’

Daarna zag ik hem achter zijn vrouw aan gaan, die al in de deuropening stond, terwijl het orkestje dronken klanken rondstrooide en veel mensen zich om het paar verdrongen voor een laatste groet.

Geen breuken dus, we zouden niet samen wegluchten over ’s werelds wegen. Ik stelde me voor hoe het bruidspaar in de cabriolet zou stappen. Mooi, elegant. Al heel gauw zouden ze aan de Amalfitaanse kust zijn, in een luxe hotel, en elk bloedig offensief zou in een gemakkelijk te verdrijven pruillip veranderen. Lila was niet van gedachten veranderd, helemaal niet. Ze had zich definitief van me losgemaakt en de afstand tussen ons was – zo leek me plotseling – in werkelijkheid groter dan ik had gedacht. Ze was niet ‘alleen maar’ getrouwd, ze zou niet enkel om zich aan de echtelijke rites te onderwerpen elke avond met haar man slapen. Er was iets wat ik eerder niet had gezien en wat me op dat moment overduidelijk leek. Door te buigen voor het feit dat god weet welke zakelijke overeenkomst tussen haar man en Marcello bezegeld was met het werk uit haar meisjestijd, had Lila erkend dat ze meer aan hem hechtte dan aan wie of wat dan ook. Als ze die grove belediging nú al had verteerd, had ze zich nú al gewonnen gegeven. Haar band met Stefano moest werkelijk sterk zijn. Ze hield van hem, ze hield

van hem op de manier van de meisjes uit fotoromans. Haar hele leven lang zou ze al haar kwaliteiten aan hem opofferen en hij zou dat offer niet eens zien. Hij zou de weelde aan gevoel, intelligentie en fantasie die haar kenmerkte om zich heen hebben zonder te weten wat hij ermee aan moest, die weelde zou aan hem verspild zijn. Ik ben niet in staat om zo van iemand te houden, dacht ik, zelfs niet van Nino. Ik ben alleen maar in staat mijn tijd boven boeken door te brengen. En een fractie van een seconde zag ik mezelf als het gedeukte bakje waarin mijn zusje Elisa een katje te eten had gegeven, totdat het diertje niet meer was komen opdagen en het bakje leeg en stoffig in het trapportaal was blijven staan. En op dat moment overviel me een hevig angstgevoel en was ik ervan overtuigd dat ik te ver was gegaan. Ik moet terug, zei ik tegen mezelf, ik moet doen wat Carmela, Ada, Gigliola en Lila doen. De wijk accepteren, mijn trots verbannen, mijn hoogmoed straffen, ophouden de mensen die van me houden te kleineren. Toen Alfonso en Marisa ervandoor gingen om op tijd op de afspraak met Nino te zijn, ging ik via een lange omweg om mijn moeder te vermijden naar mijn verloofde op het terras.

Ik was te dun gekleed, de zon was weg en het begon koud te worden. Zodra Antonio me zag, stak hij een sigaret op en ging zogenaamd weer naar de zee staan kijken.

‘Laten we gaan,’ zei ik.

‘Ga maar met die zoon van Sarratore.’

‘Ik wil met jou weg.’

‘Je liegt.’

‘Waarom?’

‘Omdat je me zonder ook maar *ciao* te zeggen in de steek zou laten als hij je zou willen.’

Dat was waar, maar het maakte me kwaad dat hij het zo expliciet zei, zonder op zijn woorden te letten.

‘Als je niet doorhebt dat ik hier sta te riskeren dat mijn moeder ineens aan komt zetten en ik door jouw schuld ervan langs krijg, dan wil dat zeggen dat je alleen maar aan jezelf denkt en ik je geen moer interesseer,’ siste ik hem toe.

Hij hoorde weinig dialect in mijn stem, merkte hoe lang mijn zin was, en verloor zijn kalmte. Hij gooide de sigaret weg, greep mij hard en steeds minder beheerst bij een pols en schreeuwde – een in zijn keel afgeknepen schreeuw – dat hij daar voor mij was, alleen maar voor mij en dat ik zelf tegen hem had gezegd dat hij steeds vlakbij me moest blijven, in de kerk en op het feest, ik, ja. ‘En je hebt het me zelfs laten zweren,’ rochelde hij, “zweer me,” zei je, “dat je me nooit alleen laat,” en toen heb ik een pak laten maken, en ik zit diep in de schulden bij mevrouw Solara. En om jou een plezier te doen, om te doen wat jij vroeg, heb ik nog geen minuut bij mijn moeder en broertjes en zusje gezeten, en wat is mijn beloning? Mijn beloning is dat je me *comm’a nu strunz*, als een zak, hebt behandeld. Je hebt de hele tijd met die zoon van de dichter zitten praten en me tegenover alle vrienden vernederd, je hebt me een rotfiguur laten slaan, want ik stel niets voor in jouw ogen. Want jij bent heel geleerd, en ik niet, want ik snap de dingen niet die jij zegt, en het is waar, heel erg waar, dat ik ze niet begrijp. Maar verdomme nog aan toe, Lenù, kijk naar me, kijk me aan: denk je dat je mij naar je pijpen kunt laten dansen, denk je dat ik niet in staat ben om basta te zeggen, nou, dan vergis je je. Je weet alles, maar je weet niet dat als je nu met mij door die deur gaat, als ik nu oké zeg en we samen weggaan en ik dan later ontdek dat je op school of god weet waar die klootzak van een Nino Sarratore ontmoet, dat ik je dan vermoord, Lenù, ik vermoord je, denk er daarom goed over na, laat me nu stikken, hier, meteen,’ zei hij vertwijfeld, ‘laat me maar stikken, nu, dat is beter voor je,’ en intussen keek hij me met heel grote, rooddoorlopen ogen aan. Hij opende zijn mond heel wijd terwijl hij die woorden uitsprak, hij schreeuwde ze me toe, zonder te schreeuwen, met heel donkere, wijd open neusgaten en zo’n pijn op zijn gezicht dat ik dacht dat hij zich misschien inwendig wel zeer deed. Want zulke in zijn keel, in zijn borst geschreeuwde en niet in de lucht geëxplodeerde zinnen, die zijn als stukken scherp ijzer die longen en keelholte verwonden.

Ik had die agressie op de een of andere manier nodig. De greep

om mijn pols, de angst dat hij me zou slaan, die stroom van verdrietige woorden gaven me uiteindelijk troost, hij leek hoe dan ook veel om me te geven.

‘Je doet me pijn,’ fluisterde ik.

Langzaam liet hij zijn greep verslappen, maar hij bleef me met wijd open mond aanstaren. Hem gezag geven en het gevoel belangrijk te zijn, me aan hem vastklampen; de huid van mijn pols begon paars te worden.

‘Nou, wat doe je?’ vroeg hij.

‘Ik wil bij jou blijven,’ antwoordde ik, maar bozig.

Hij deed zijn mond dicht, zijn ogen vulden zich met tranen, hij keek naar de zee om tijd te krijgen om ze terug te dringen.

Even later stonden we op straat. We wachtten niet op Pasquale, Enzo en de meisjes, we namen van niemand afscheid. Het belangrijkste was dat mijn moeder ons niet zag, en daarom maakten we ons snel uit de voeten, lopend, in het donker. Een tijdje liepen we naast elkaar, zonder elkaar aan te raken, daarna legde Antonio aarzelend een arm om mijn schouders. Hij wilde me duidelijk maken dat hij op vergeving wachtte, bijna alsof hij de schuldige was. Omdat hij van me hield, had hij besloten de uren die ik, verleidelijk en verleid, onder zijn ogen met Nino had doorgebracht als niet echt gebeurd te beschouwen.

‘Heb ik je een blauwe plek bezorgd?’ vroeg hij terwijl hij mijn pols probeerde te pakken.

Ik gaf geen antwoord. Hij kneep met zijn brede hand in mijn schouder en ik maakte een geërgerde beweging, waardoor hij zijn greep meteen verslaptte. Hij wachtte, ik wachtte. Toen hij mij dat teken van overgave opnieuw probeerde te geven, sloeg ik mijn arm om zijn middel.

4

We kusten elkaar voortdurend, achter een boom, in de portiek van een gebouw, in donkere straatjes. Op een gegeven moment namen

we een bus, daarna nog een en toen kwamen we bij het station. We liepen richting de meertjes en ook op het weinig begane pad langs de spoorweg bleven we elkaar maar kussen.

Ik voelde me verhit, ook al was mijn jurkje dun en trok de avondkou met plotselinge rillingen door mijn warme huid. Af en toe drukte Antonio zich op een donkere plek tegen me aan en omhelsde me zo vurig dat hij me pijn deed. Zijn lippen brandden en de warmte van zijn mond verhitte mijn gedachten en mijn verbeelding. Misschien zijn Lila en Stefano al in het hotel, zei ik tegen mezelf, misschien zitten ze te eten. Misschien hebben ze zich klaargemaakt voor de nacht. O, dicht tegen een man aan slapen, het niet koud meer hebben. Ik voelde Antonio's tong wild in mijn mond bewegen en terwijl hij door de stof van mijn jurk heen mijn borsten betastte, raakte ik via een broekzak zacht zijn geslacht aan.

Door sterren verlichte nevels bevleekten de donkere hemel. De geuren van mos en rotting bij de meertjes begonnen te wijken voor zoetige lentegeuren. Het gras was nat, af en toe klonk uit het water ineens een hik op, alsof er een eikel of een steentje in was gevallen, een kikker in was gedoken. We liepen een pad af dat we goed kenden, het leidde naar een groepje dode bomen met dunne stammen en slordig afgebroken takken. Een paar meter daarvandaan stond een oude conservenfabriek, een gebouw waarvan het dak was ingestort, dat nu een warboel van ijzeren balken en golfplaten was. Ik voelde een drang naar genot, iets wat van binnenuit aan me trok als een strakgespannen reep fluweel. Ik wilde dat mijn verlangen bevredigd werd, zo heftig dat het de hele dag tenietdeed. Ik voelde het verlangen jeuken, aangenaam strelen en steken in mijn onderbuik, sterker dan de andere keren. Antonio zei lieve woordjes in het dialect, hij fluisterde ze in mijn mond, in mijn hals, steeds gejaagder. Ik zweeg, ik had tijdens die ontmoetingen altijd gezwegen, ik zuchtte alleen maar.

‘Zeg dat je van me houdt,’ smeekte hij op een gegeven ogenblik.

‘Ja.’

‘Zeg het.’

‘Ja.’

Meer voegde ik er niet aan toe. Ik sloeg mijn armen om hem heen, drukte hem met alle kracht die ik in me had tegen me aan. Ik had op elk plekje van mijn lichaam gestreeld en gekust willen worden, ik voelde de behoefte om vermorzeld en gebeten te worden, geen adem meer te kunnen halen. Hij duwde me een eindje van zich af, liet zijn hand in mijn bh glijden en bleef me intussen kussen. Maar dat was me niet genoeg, die avond was het te weinig. Alle aanrakingen die er tot dan toe waren geweest, die hij me voorzichtig had opgelegd en die ik even voorzichtig had geaccepteerd, leken me nu onvoldoende, ongemakkelijk, te snel. Maar ik wist niet hoe ik hem moest zeggen dat ik meer wilde, ik had er de woorden niet voor. Bij onze geheime ontmoetingen voltrokken we altijd een stilzwijgende rite, stap na stap. Hij streelde mijn borsten, trok mijn rok omhoog, betastte me tussen mijn benen en duwde me intussen, als een signaal, tegen de verkramping van zacht vlees en kraakbeen en aders en bloed die trilde in zijn broek. Maar deze keer wachtte ik met zijn geslacht tevoorschijn halen. Ik wist dat hij mij zou vergeten, zou ophouden mij te betasten zodra ik dat had gedaan. Mijn borsten, mijn heupen, mijn billen en mijn schaamstreek zouden hem niet langer bezighouden, hij zou zich alleen nog maar op mijn hand concentreren, sterker nog, hij zou zijn hand er onmiddellijk omheen klemmen om me aan te moedigen de mijne in het juiste ritme te bewegen. Daarna zou hij zijn zakdoek pakken en die gereedhouden voor het moment waarop er een licht gerochel uit zijn keel en het gevaarlijke vocht uit zijn penis zou komen. Dan zou hij zich een beetje verdwaasd, misschien beschaamd terugtrekken en zouden we naar huis gaan. Een bekend slot, maar nu had ik een onduidelijke haast dat te veranderen: het kon me niet schelen of ik zwanger raakte zonder getrouwd te zijn, het kon me niet schelen of ik zondigde. De goddelijke bewakers daar ergens in de kosmos boven ons en de Heilige Geest, of wie dan ook in zijn plaats, lieten me koud, en dat voelde Antonio en het verwarde hem. Terwijl hij me steeds opgewondener kuste, probeerde hij herhaaldelijk mijn hand weg te trekken, maar ik verhinderde dat, duwde mijn schaam-

streek tegen de vingers waarmee hij me betastte, hard en herhaaldelijk, met lange zuchten. Toen trok hij zijn hand terug en probeerde hij zijn broek los te knopen.

‘Wacht,’ zei ik.

Ik trok hem mee naar het skelet van de oude conservenfabriek. Daar was het donkerder, beschutter, maar vol ratten; ik hoorde hun voorzichtige geritsel, ik hoorde ze rennen. Mijn hart begon te bonzen, ik was bang van die plek, van mezelf, van het heftige verlangen dat over me was gekomen om dat gevoel van een paar uur eerder – het gevoel van anders-zijn – uit mijn manier van doen en uit mijn stem te wissen. Ik wilde weer opgaan in de wijk, weer zijn zoals ik was geweest. Ik wilde mijn studie eraan geven, mijn schriften boordevol oefeningen weggooien. Waar was dat oefenen eigenlijk goed voor? Wat ik buiten Lila’s schaduw kon worden, was volslagen onbelangrijk. Wie was ik vergeleken bij Lila in haar trouwjurk, in de cabriolet, met haar donkerblauwe hoedje en pastelkleurige mantelpakje? Wie was ik hier met Antonio, stiekem, tussen roestig afval, bij het geritsel van ratten, met mijn rok tot aan mijn heupen opgetrokken, mijn broekje naar beneden, vol verlangen en angstig en schuldig, terwijl zij zich naakt en met langoureuze gelatenheid gaf, tussen linnen lakens, in een hotel met uitzicht op zee, en zich door Stefano liet ontmaagden, die diep in haar drong en haar zijn zaad gaf, haar legitiem en zonder angsten zwanger maakte? Wie was ik terwijl Antonio met zijn broek in de weer was en zijn grote mannenvlees tussen mijn benen bracht, in aanraking met mijn blote geslacht, en mijn billen omklemde terwijl hij tegen me aan wreef en hijgend heen en weer bewoog? Ik wist het niet. Ik wist alleen dat ik niet degene was die ik op dat moment wilde zijn. Het was me niet genoeg dat hij tegen me aan wreef. Ik wilde gepenetreerd worden, ik wilde als Lila terug was tegen haar kunnen zeggen dat ik ook geen maagd meer was. Wat jij doet, doe ik ook, het zal je niet lukken mij achter je te laten. Daarom klemde ik mijn handen om Antonio’s hals en kustte ik hem. Ik ging op mijn tenen staan, zocht zijn geslacht met het mijne, ik zocht het zonder iets te zeggen, op het gevoel. Hij merkte het en hielp wat met zijn

hand, ik voelde hem een heel klein beetje naar binnen komen. Er ging een schok door me heen van nieuwsgierigheid en angst. Maar ik voelde ook dat hij moeite deed om te stoppen, om zichzelf te verhinderen door te duwen met alle felheid die een hele middag in hem had gesmeuld en vast en zeker nog smeulde. Hij wil ophouden, realiseerde ik me, en ik drukte me tegen hem aan om hem over te halen door te gaan. Maar met een lange zucht duwde Antonio me van zich af en zei in het dialect: ‘Nee, Lenù, dit wil ik doen zoals je dat doet als je getrouwd bent, niet zo.’

Hij greep mijn rechterhand, bracht die met iets van een onderdrukte snik naar zijn geslacht en toen berustte ik er maar in hem te bevredigen.

Later, toen we bij de meertjes wegliepen, zei hij, niet op zijn gemak, dat hij me respecteerde en me niet iets wilde laten doen waar ik later spijt van zou krijgen, niet op die plek, niet op die vieze en achteloze manier. Hij zei het alsof hij degene was geweest die te veel had gewaagd, en misschien dacht hij ook echt dat het zo was. Ik zei geen woord, het hele stuk naar huis niet; opgelucht zei ik hem gedag. Toen ik op de voordeur klopte, deed mijn moeder open, en terwijl mijn broertjes en zusje tevergeefs probeerden haar tegen te houden, begon ze me te slaan, zonder geschreeuw, zonder ook maar iets van een verwijt. Mijn bril kwam op de vloer terecht en meteen gilde ik, met wrange vreugde en zonder ook maar een zweempje dialect in mijn woorden: ‘Zie je wat je hebt gedaan? Je hebt mijn bril gebroken en nou kan ik door jouw schuld niet meer werken en niet meer naar school!’

Mijn moeder verstijfde, de hand waarmee ze me sloeg bleef zelfs in de lucht hangen, als het blad van een bijl. Elisa, mijn zusje, raapte de bril op en zei zachtjes: ‘Hier, Lenù, hij is niet kapot.’

5

Er kwam een moeheid over me die maar niet voorbij wilde gaan, hoeveel ik ook probeerde te rusten. Voor het eerst spijbelde ik. Ik

bleef een dag of veertien weg, geloof ik, en vertelde zelfs Antonio niet dat ik het niet meer opbracht, dat ik wilde stoppen met leren. Ik ging op de gewone tijd de deur uit en zwierf de hele ochtend door de stad. In die tijd heb ik Napels goed leren kennen. Ik snuffelde tussen de tweedehands boeken van de stalletjes bij de Port'Alba, nam onbewust titels en namen van auteurs in me op, en liep verder naar de via Toledo en de zee. Of ik ging door de via Salvator Rosa naar boven, naar Vomero, kwam bij San Martino en ging dan door Petraio weer terug. Of ik verkende Doganella, kwam bij het kerkhof en liep door de stille lanen, las de namen van de doden. Soms achtervolgden jonge niksnutten, oude sukkels en zelfs gedistingeerde heren van middelbare leeftijd me met schunnige voorstellen. Dan versnelde ik met neergeslagen ogen mijn pas, en vluchtte omdat ik gevaar rook, maar mijn tochtjes gaf ik niet op. Sterker nog, hoe langer ik van school wegbleef, hoe meer die lange ochtenden van omzwervingen door de stad de scheur vergrootten in het net van schoolse verplichtingen dat mij vanaf mijn zesde jaar gevangen hield. Ik kwam op het juiste moment weer thuis en niemand vermoedde dat ik, uitgerekend ik, niet naar school was geweest. De middagen bracht ik door met romans lezen, en daarna haastte ik me naar de meertjes, naar Antonio, die in zijn nopjes was omdat ik zo veel tijd voor hem had. Hij wilde me vragen of ik Sarratores zoon nog had gezien. Ik kon de vraag in zijn ogen lezen, maar hij durfde hem niet te stellen. Hij was bang voor ruzie, hij was bang dat ik kwaad zou worden en hem die paar minuten van genot zou ontzeggen. Hij nam me in zijn armen om mijn bereidwilligheid tegen zijn lichaam te voelen en om alle twijfel te verjagen. Op die momenten was het voor hem uitgesloten dat ik in staat zou zijn hem de belediging aan te doen ook die ander te ontmoeten.

Hij vergiste zich: in werkelijkheid dacht ik alleen maar aan Nino, ook al voelde ik me daar schuldig over. Ik verlangde ernaar hem te ontmoeten, met hem te praten, maar ik was er ook bang voor. Ik was bang dat hij me met zijn superioriteit zou kleineren. Ik was bang dat hij op de een of andere manier zou terugkomen

op de redenen waarom mijn artikeltje over de botsing met de godsdienstleraar niet was gepubliceerd. Ik was bang dat ik van hem het wrede oordeel van de redactie te horen zou krijgen. Dat zou ik niet kunnen verdragen. Zowel in de uren dat ik door de stad zwierf als 's avonds in bed, als ik niet in slaap kon komen en heel duidelijk voelde dat ik tekortschoot, geloofde ik maar liever dat mijn tekst enkel en alleen vanwege plaatsgebrek naar de prullenmand was verwezen. Afzakken, laten vervagen. Maar dat was moeilijk. Ik was niet tegen Nino's knapheid opgewassen geweest, dus kon ik ook niet in zijn nabijheid verkeren, hem naar me laten luisteren, mijn gedachten uiteenzetten. Welke gedachten trouwens, ik had er geen. Ik kon mezelf maar beter buitensluiten, basta met de boeken, de punten en de loftuitingen. Ik hoopte beetje bij beetje alles te vergeten: de kennis die mijn hoofd vulde, de levende en de dode talen, ook het Italiaans dat me inmiddels zelfs bij mijn broertjes en zusje spontaan over de lippen kwam. Het is Lila's schuld dat ik deze weg ben ingeslagen, dacht ik, ik moet ook haar vergeten. Lila heeft altijd geweten wat ze wilde en ze heeft het ook bereikt; ik wil niets, ik besta uit niets. Ik hoopte op een ochtend zonder verlangen wakker te worden. Als ik eenmaal leeg ben – zo bedacht ik – zal de genegenheid voor Antonio, mijn genegenheid voor hem voldoende zijn.

Maar op een dag, terwijl ik onderweg was naar huis, ontmoette ik Pinuccia, het zusje van Stefano. Van haar hoorde ik dat Lila terug was van de huwelijksreis en dat ze een groot diner had aangericht om de verloving van haar schoonzusje met haar broer te vieren.

'Zijn Rino en jij verloofd?' vroeg ik, terwijl ik deed of ik verrast was.

'Ja,' zei ze stralend en ze liet me de ring zien die Rino haar had gegeven.

Ik herinner me dat ik terwijl Pinuccia praatte maar één, volslagen kromme, gedachte had: Lila heeft een feest gehouden in haar nieuwe huis en mij niet uitgenodigd. Maar beter ook, ik ben er blij om, het is afgelopen met dat eeuwige vergelijken van mezelf met haar, ik wil haar niet meer zien. Pas toen elk detail van de verloving

onder de loep was genomen, vroeg ik voorzichtig naar mijn vriendin. Even kwam er een vals lachje op Pinuccia's gezicht en ze antwoordde met een typisch zinnetje uit ons dialect: 'Z' is 't aan 't leren.' Ik vroeg niet wat ze aan het leren was. Eenmaal thuis sliep ik de hele middag.

De volgende ochtend ging ik zoals gewoonlijk om zeven uur de deur uit om naar school te gaan, of liever gezegd om te doen alsof ik naar school ging. Ik was net de grote weg overgestoken toen ik Lila uit de cabriolet zag stappen en onze binnenplaats op zag komen, zonder dat ze zich omdraaide om naar Stefano, die aan het stuur zat, te zwaaien. Ze was met zorg gekleed, droeg een grote donkere bril, ook al was er geen zon, en het viel me op dat ze een dunne, lichtblauwe sjaal om haar hoofd had, die ze zo had vastgeknoopt dat hij ook haar lippen bedekte. Boos bedacht ik dat het wel een nieuwe stijl van haar zou zijn, niet langer à la Jacqueline Kennedy, maar eerder als de mysterieuze dame die we ons vanaf onze kinderjaren hadden voorgesteld te worden. Ik liep gewoon door, zonder haar te roepen.

Maar na een paar stappen draaide ik om, zonder duidelijk plan, alleen maar omdat ik het niet kon laten. Mijn hart klopte wild, ik voelde me verward. Misschien wilde ik haar rechtuit vragen me te zeggen dat onze vriendschap voorbij was. Misschien wilde ik haar toeschreeuwen dat ik besloten had niet meer te leren en óók te trouwen, bij Antonio te gaan wonen, met zijn moeder en zijn broertjes en zusje, en net als gekke Melina de trappen te dweilen. Vlug stak ik de binnenplaats over, ik zag haar de deur binnengaan van de flat waar haar schoonmoeder woonde. Ik nam de trap, dezelfde die we als kleine meisjes hadden beklommen toen we naar don Achille waren gegaan om onze poppen terug te vragen. Ik riep haar, ze draaide zich om.

'Je bent terug,' zei ik.

'Ja.'

'Waarom heb je me niet opgezocht?'

'Ik wilde niet dat je me zag.'

'Mogen de anderen je wel zien en ik niet?'

‘De anderen interesseren me niet, jij wel.’

Onzeker bekeek ik haar. Wat mocht ik niet zien? Ik liep de treden op die ons scheidden en trok zachtjes de sjaal opzij, deed haar bril omhoog.

480 blz. | € 24,99

ISBN 978 90 284 2606 1

ook als e-book verkrijgbaar

In een brief aan haar Italiaanse uitgever, Sandra Ozzola, legde Elena Ferrante uit waarom ze al bij haar debuut koos voor de anonimiteit:

‘Lieve Sandra,

Tijdens de laatste aangename ontmoeting met jou en je man Sandro vroeg je me wat ik van plan ben te doen voor de promotie van mijn roman *Kwellende liefde*. Mijn antwoord is simpel: ik ben van plan om helemaal niets te doen. Ik heb al genoeg gedaan voor dit verhaal: ik heb het geschreven. Als het boek iets waard is, zou dat voldoende moeten zijn. Ik zal niet deelnemen aan debatten en congressen als ze me uitnodigen. Ik zal geen prijzen komen ophalen als ze me die willen geven. Ik zal het boek nooit ergens promoten, zeker nooit op tv, noch in Italië, noch eventueel in het buitenland. Ik zal alleen op schrift bijdragen leveren, maar ook dat zou ik tot het strikt noodzakelijke minimum willen beperken. Deze gelofte heb ik aan mezelf en aan mijn familieleden afgelegd. Ik hoop dat ik niet gedwongen zal worden om van idee te veranderen. Ik begrijp het als dit problematisch is voor de uitgeverij. Ik heb groot respect voor jullie werk, ik heb jullie direct in mijn hart gesloten, en ik wil jullie op geen enkele manier schade toebrengen. Als jullie dus besluiten om mij niet meer uit te geven, zeg het dan meteen, alle begrip mijnerzijds.

Het is moeilijk voor mij om de redenen achter deze beslissing kenbaar te maken, dat weet je. Ik wil je alleen opbiechten dat het gaat om een kleine weddenschap met mezelf, met mijn overtuigingen. Ik geloof dat boeken, als ze geschreven zijn, hun auteurs niet meer nodig hebben. Als ze wat te zeggen hebben, zullen ze vroeg of laat lezers vinden; zo niet, dan niet.

Een warme omhelzing, Elena.’

Uit een schriftelijk interview in de Italiaanse krant *La Repubblica* ('De schrijver zonder gezicht: de zaak-Elena Ferrante'):

Heeft u literatuur gestudeerd? En indien geen literatuur, wat dan wel?

Ik heb klassieke talen gestudeerd. Maar wat je gestudeerd hebt, zegt weinig of niets over wat je werkelijk hebt geleerd – uit noodzaak, uit passie. Zo gebeurt het dat wat ons werkelijk gevormd heeft paradoxaal genoeg niet in kaart kan worden gebracht.

Heeft u een baan, naast het schrijven? Zo ja, wat voor baan?

Ik studeer, ik vertaal, ik geef les. Maar ik zie studeren, vertalen en lesgeven – net als schrijven – eigenlijk niet als 'werk'. Het zijn veel-er manieren om actief te zijn.

Wie van uw naasten weet dat u Elena Ferrante bent?

Als je naar waarheid schrijft, zijn het juist de naaste banden die het meeste risico lopen: de banden van bloed, van liefde, van vriendschap. De mensen die mij na staan in het schrijven, die zelfs de meest wrede en verwoestende gevolgen daarvan accepteren, kunnen op één hand worden geteld.

Waarom heeft u Napels verlaten? Wilde u de stad ontvluchten?

Ik had een baan nodig en vond er een buiten Napels. Dat was een goede gelegenheid om te vertrekken; mijn geboortestad leek me geen verlossing te kunnen bieden. Met de jaren is dit idee versterkt. Maar het is niet makkelijk je van Napels te bevrijden. De stad achtervolgt me in mijn gebaren, mijn woorden, mijn stem – zelfs toen er een oceaan tussen zat.

Er wordt gezegd dat u in Griekenland heeft gewoond en dat u bent teruggekeerd naar Italië. Klopt dat?

Ja, maar 'Griekenland' is voor mij ook een verkorte manier om te

zeggen dat ik de afgelopen jaren vaak ben verhuisd, meestal ongewild, uit noodzaak. Maar nu ben ik van plan om te blijven wonen waar ik nu woon. Er is de afgelopen tijd veel veranderd in mijn leven: ik ben niet langer afhankelijk van de wensen en noden van anderen, alleen van die van mijzelf.

Heeft u bijzondere maatregelen getroffen om uw activiteiten als schrijver verborgen te houden?

Ik ben niet degene die mijn schrijven verborgen houdt, het is mijn schrijven dat mij verbergt. Ik lees, reflecteer, maak aantekeningen, denk na over de schrijfsels van anderen, produceer mijn eigen schrijfsels en dat bijna meer dan 24 uur per dag. Lezen en schrijven zijn activiteiten voor in een afgesloten kamer, die je letterlijk weghalen van de blik van anderen. Het grote risico is dat door die activiteiten ook anderen uit jouw blik verdwijnen.

Heeft de verborgenheid van uw schrijverschap invloed op uw werk, of op het schrijfproces?

Zolang je slechts voor jezelf schrijft, ben je vrij om je in je schrijven, om een oxymoron te gebruiken, heimelijk volledig open te stellen. De problemen beginnen wanneer de behoefte bestaat om deze verborgen daad, deze heimelijke zelfonthulling, als een adolescent die in haar dagboek schrijft, publiek te maken. De vraag is dan: wat van wat ik schrijf, is geschikt voor de blik van een ander? Vanaf dat moment is het niet de geheimhouding die invloed heeft op het werk, maar juist de mogelijkheid dat dat werk publiek kan worden.

Waarom blijft u volhouden dat niets van de persoonlijke geschiedenis van een auteur nuttig kan zijn om zijn of haar werk beter te begrijpen?

Begrijp me niet verkeerd: ik ben geen voorstander van het idee dat de auteur onnodig is. Ik wil enkel zelf kunnen beslissen welk deel

van mij openbaar mag worden gemaakt en wat ik privé wil houden. Ik geloof dat, in de kunsten, de enige persoon die telt de persoon is die wonderbaarlijk zichtbaar is in het kunstwerk zelf. Het biografische pad leidt ons niet tot het geniale van een werk; het is slechts een zijspoor op microniveau.

U wilde wegblijven uit het uitgeverijcircuit, niet deelnemen aan haar mechanismen. Maar er wordt ook gezegd dat een van de redenen voor uw reserve toevallige overeenkomsten zijn tussen passages uit uw werk en uw persoonlijke ervaringen. Welke van beide redenen komt dichterbij de waarheid?

Beide zijn waar. Het zijn echter niet de enige redenen. Ik heb een poging gewaagd de andere, ingewikkeldere redenen op te sommen. Maar zelfs als je alle redenen bij elkaar optelt, worden mijn boeken – en ik hoop dat u het daarmee eens bent – daar niet beter of slechter van. Zoals alle boeken, goed of slecht, groots of middelmatig, blijven ze wat ze zijn.

Bent u niet bang dat die anonimiteit de perceptie van uw romans kan verstoren? Zou die geheimhouding, bijvoorbeeld, de lezer niet kunnen aanzetten tot het, misschien zelfs obsessief, zoeken naar aanwijzingen in de roman, in het vertelde verhaal, voor de redenen van uw afwezigheid?

Dat is zeker mogelijk. Toen mijn eerste boek werd gepubliceerd, had ik totaal niet nagedacht over eventuele gevolgen van mijn anonimiteit. De keuze voor fysieke afwezigheid is wel een unieke in een wereld waarin voortdurend wordt gevochten om fysieke herkenbaarheid en het creëren van een schare volgers. Aan de andere kant geloof ik niet dat we de ware lezer en de fan over één kam moeten scheren. De ware lezer zoekt, denk ik, het niet in het fysieke, in het broze gezicht van de auteur die haar haar extra goed heeft gekamd, maar in de naakte aanwezigheid van de schrijver die uit ieder woord spreekt.

De Napolitaanse romans

Deel 1

Lila en Elena wonen met hun ouders en broertjes en zusjes in een volkswijk in het Napels van de jaren vijftig, een tijd waarin het ondenkbaar is dat meisjes hun tijd verspillen met leren. De intelligente Lila moet van school om te gaan werken. Ze probeert aan haar milieu te ontsnappen door jong te trouwen. Haar beste vriendin Elena mag wél verder leren, maar beseft maar al te goed hoeveel slimmer Lila is. En mooier.

‘Elena Ferrante maakt indruk met haar gedetailleerde psychologische dubbelportret en met de prikkelende evocatie van een Napolitaanse volkswijk in de jaren vijftig. ****’ *NRC Handelsblad*

336 blz. | € 22,50
ISBN 978 90 284 2508 8
ook als e-book verkrijgbaar

Eerder verschenen van Ferrante

Van de ene dag op de andere wordt de achtendertigjarige Olga door haar man ingeruild voor een jongere vrouw. Met haar twee kleine kinderen blijft zij achter in het appartement waar zij zich jarenlang gelukkig waande. Tot haar ontzetting begint ze te begrijpen dat ook zij, een moderne zelfstandige vrouw, zich emotioneel volledig afhankelijk heeft gemaakt van haar man. Haar leven implodeert en geeft zijn schrijnende waarheid prijs. Pas als Olga helemaal op de bodem van haar verdriet is beland, heeft zij het gevoel dat een eerste voorzichtige stap naar de wederopbouw van haar leven mogelijk is.

192 blz. | € 17,90
ISBN 978 90 284 1997 1

Eerder verschenen van Ferrante

Leda is nog niet zo lang geleden gescheiden, haar twee dochters zijn vertrokken naar hun vader in Canada. In plaats van verdriet om het gemis voelt Leda opluchting, bevrijding. Ze huurt een vakantie-appartement aan zee. Van onder haar parasol op het strand kijkt ze bewonderend naar de idyllische relatie van een jonge moeder en haar dochtertje. Maar ook met jaloezie, omdat het haar herinnert aan de problematische verhouding met haar eigen, nu volwassen dochters. Ze zoekt toenadering tot de jonge moeder, Nina.

Leda herkent zichzelf in de rusteloosheid van Nina: jaren geleden heeft zij haar dochters verlaten om voorrang te geven aan haar carrière en een nieuwe liefde te beginnen. En tegelijk benijdt ze Nina om haar frisse schoonheid, die haar confronteert met haar verloren jeugd. In een opwelling besluit Leda de relatie tussen Nina en haar dochter te vernietigen. Ze steelt de pop van het meisje.

160 blz. | € 16,50

ISBN 978 90 284 2247 6

